

Մ Ո Ւ Մ Ա Յ Ք Մ Ա Ս Ե Ա Յ

Զ Ա Յ Ն Ը Ն Կ Ե Ր Ա Ս Ի Ր Ա Կ Ա Ն

Կը հրատարակուի Չորեքշաբթի
եւ Շաբաթ օրերը :
Ծանուցման տողը 3 դուրու է :

Գիւն 20 փարայ

Նամակ եւ յօդուած ուղղելի
առ Ա. ՀԱՅՈՒՆԻ.
Վարագնի խան, վերի յարկ Թ. 3

ՏԱՐԻ 1866
22 Յունիս

Մամուլը կաննող մի է, եւ որ ազգն որ խորա շահ գիր կուտայ՝ այն ազգն շահ լոյս կառնու :

Չորրորդ տարի
ԹԻՒ 4

ԲՈՎԱՆԳԱՎՈՒԹԻՒՆ

Բարկենտանի մաղաւարաներ : — Հայորդի գաղ-
թական : — Սափիկա, կամ միայնունոյ մը
պատմութիւնը : — Պատմութիւն Ազգային եւ-
կամայ անցից : — Եսթեր ողբերգութիւն Ռա-
սինի :

ԲԱՐԿԵՆՏԱՆՔԻ ՄԱՂԱՍԱՐԱՆԵՐԸ

Բարկենտանը չեկած, պատկերաւոր
մաղաւարա լինիլն ալ շատ մեծ վարպե-
տութիւն է :

Լօնտաններուն աչքը լոյս . Խալիկը
ասկէց վերջը իրենց հետ գործ չունի .
նա հիմա ամէն խորհուրդ մէկդի ըրած
պըճրակութեան էւր է . Թաւաղիկը Ս .
Սարգիսի պաքը բռնող ազգականց ալուր-
ներն տակն ու վերայ ընէլէն ետքը . չեմ
գիտեր որ փօստով ելէր Նորվեգիայի
Հիւսիսային կողմը քաղաք մը գացեր և
հոն խել մը սրիկայութիւններ ընէլէն
վերջը դարձեալ Պօլիս դարձեր է :

Ուրբաթ գիշեր ժամը ութը զարկաւ ,
արձնացայ եւ տեսայ որ Թաւաղէն վար
կախած Խօնճօլօզս կ'երգէ :

Խալիկս հիմայ կուգայ ,
Խենդ մը ան է խենդ մըն ալ ես .
Աշխարհ մնաց խենդերուն ,
եւ անոնց, որք են աներես :

Հասկցայ որ Խալիկս պիտի գայ . հաս-
կընալու հարկ չիկար . եկաւ անիծից ար-
մատը և սկսաւ պարել ու երգել . . .

Ծօ աչքդ լոյս Խօնճօլօզ :
Բուկին օրդ ալ մօտիկ է .
Բարկենտանըին բան չմնաց ,
Տէ, իջիլդ, դու ալ սարէ :

Արգարե Խօնճօլօզը չեմ գիտեր ինչպէս
Թաւաղէն վար նետուեցաւ և սկսաւ
գառնալ, եւ մինչդեռ ես կ'սորհէի Թէ՛
առ անիծեալներն ինչպէս լուցնեմ, Էր-
կուքը ի միասին սկսան պօռալ :

Ով որ կուգէ ըլլալ մաղաւարա,
Բարկենտանըին առաջ Թող ելլա խաղա .
Մաղաւարա ըլլալու հրաման խնդրէ ,
Զի ծաղրուել ու Ֆէրման պահանջէ :

Կեցցեն կեցցեն Նորվեգիայի մաղ-
սարաններն :

Տեսայ որ անիծեալներն ձայներնին
բարձրացուցին , ազաչեցի իրենց որ
լռեն . ասոր վրայ Խօնճօլօզը ելաւ տեղը
կախուեցաւ քիչ մը մըմարտով և Խալիկն
ալ ծնկան վրայ գալով ներումն խնորեց
ըրած անկրթութեանը համար :

Խալիկս ծնկան վերայ եկաւ և կար-
ձեցի որ Եէնի Գաբուէն ինձ լուր մը պի-
տի տայ , և կամ Հնդկաստանի մէջ տե-
սածներուն պատմութեանը շարունակու
թիւնը պիտի ընէ . բայց որքան զարմա-
ցայ երբ ըսաւ , « Տէր իմ հիմա ազա-
տութիւն տուր ինձ որ երթամ , վասնզի
Եէնի Գաբուէ մէջ քու ցրուիչդ ամէն
մեծ զիծ ունոցողներուն բարկութիւնը
շարժած լինելուն , վտանգի տակ է
խեղճը , երթամ իրեն օգնեմ և ինչ բան
որ պատահի կուգամ քեզ իմաց կուտամ :

Այս որ լսեցի հրաման տուի երեսն որ
երթայ մտածելով որ՝ ասկից վերջն ամէն
անգէ աւելի Եէնի Գաբուէ և Երկաթեայ
անցից պատմութեան վերայ տնկէն աչ-
քերս . . .

ՀԱՅՈՒՆԻ ԳԱՂԹԱԿԱՆ

Զիս երագրում տեսայ երբեմն՝
Հրեշտակաց պէս Թեաւոր ,
Մասեաց գլխում կանգնած վսեմ՝
Յագուած վառուած զրահաւոր :
Կարմիր ներկած էր իմ հրացան՝
Կարմիր կոշիկը իմ ոտից :
Դլխարկս ու հալաւս էր վարդերիեան՝
Յարդիցն յառել գոյն սրտիս :

Շուրջ կ'հայէի՝ գեղատեսիլ
Դաշտաց , հովտաց , լեռանց վերայ ,
Աղեղներանգ փթած ծաղիկը
Հողն հայրենեաց բոսորայ :
Ձայն հնչեցի , Վարդան , Վահան ,
Ահ՝ տանուտէր Վաղարշակ .
Լեռներ միայն ինձ յետ տուած
Իմ զրջելոյն արձագանք :

Ըզգացի վախ . . . որ տանուտէրը
Անդէն հեռու չորած են ,
Բայց մանկըտիք առոյց ու սէզ
Խաշն արօտում կը տածեն :

Մինչ սև համակ Հայօրիորդը
Հեռաստանէ զիս տեսին
Սրտերն անկաւ ահ ու շրփոծ
Գործ ու Թակոյկ վար ձգէն :

Երբ հռչակուէր իմ գալոյս լուր
Այր կին աղջիկ ծեր տղայ
Խումբ խումբ ելին ընդ դաշտ ու բլուր
Թափոր շիրմին տալ Հայկայ :

Ես ձայնեցի Հայազգի եմ
Այ՛ , իմ եղբարք համշիրակը
Իմ հայրենեաց տես եկած եմ —
Ոհ՛ ինչու է աւերակ :

Թողէք ինձի ո՛ր Արամեանք
Գալ նորոգել իմ աշխարհ ,
Մեծակառոյց շէնք ու ասանք
Հաստել ու դպրոց բազմ՝ հանճար :

Ահ՛ , արի, եկ միաբերան
Այր կին կոչեն ձայն բարձած
Եւ օրիորդք ժպտած ծածան
Տուին սև ճերմակ լաչակաց :

Յայնժամ մեծ մայրն սրգով լեցուած
Փակած ձեռքով մերձեցաւ
Զգուած կ'ծուէր յորդանց Թողանց —
— Դափ ու Թափօր լուցաւ :

Վսեմ ու բուր Իդանն Հայուհեաց
Նա ինձ կ'առնէր մատնացոյց
Միւս ձեռն Թողմած կուրծքին սղմած
Կ'տայր աղէտիցն ապացոյց :

« Դուք զատուեցաք հեռի երկիր
Զատուեցան և ձեր քաջ սիրտ
Աւաղ մեզմէ անհոգ Թըմբեր
Պատեց Հայոց աչք վրձիտ

« Թողէք այսպէս ձեր Հայ ուստերք
Ի՛նչուտարբեր պերճ Հայուհեաց —

Արարատին չը մնաց ըստուերը
Ի սիրտս Հայկազեան ամուրեաց :
« Ահ՝ անարիւնք դուք այլ հողում
Որպէս ի Տէր ննջեցիք
Աստ սիրտք Հայկազն են խորովում
Ի կասկարայ անճէնճիք : »

Այսպէս ասաց գլուխն ի վայր
Խոնարհած զարկ ձեռն ի ծունկ .
Աչքէն հրացայտ կայծակն թռաւ —
Մասիսք հանէին որոտմունք :
Արեմուտքէն գոռ գոչմունքներ
Ահեղ բոմբիւնք լսուեցան —
Ահա զազանն սոսկաց գերել
Վէմերն կ'փշրէր կովկասեան :

ԴԱՒԻԹԵՅԻ

Հետեւեալ սիրահարական պատմու-
թիւնը պիտի մաս առ մաս հրատարա-
կենք Հանդիսնուս մէջ :

Ս Ա Փ Ի Ն Ա

ԿԱՄ

ՄԻՍՅՆՈՒՂԻՈՅ ՄԸ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

ԳԼՈՒԽ Ա.

Երբ սիրտն կ'արթննայ
հոգին չի ննջեր :

Մայիսի գեղեցիկ առաւօտ մը կառք
մը սլացաւ անցաւ Բաւկիւտարու Պաղ-
լար Պաշի ըսուած թաղէն . այն կառքին
մէջ երկու անձինք կային , մին տասնե
եօթը տարեկան օրիորդ մը և միւսը քը-
սան և չորս տարեկան երիտասարդ մը :

Կառքը գեղեցիկ չէր . սակայն նորա
պատուհանները գոց և վարագոյրները
քաշուած էին :

Կառքը դէպ ի Ալէմ Տաղի ուղևորե-
ցաւ և երկու ժամու միջոցին Թաշ Տէ-
լէնի զմայլելի անտառին մէջ առանձին
տեղ մը կանկ առաւ , օրիորդն ու երի-
տասարդն դուրս ելան և ծառի մը տակ
նստեցան . կառավարը իւր կառքին և
ձիուն հարկ եղած ծառայութիւններն
ընելով , քարընկեցի մը չափ հեռու տեղ
մը սկսաւ կրակ վառելու զբաղիլ :

Ալէմ Տաղիի անտառին անօրինակ
տեսարանը անհնար է մի անգամ վայե-
լողին յիշողութենէն ելլելը . անի անտառ
մի է՝ ուր բնութիւնը կարծես ամէն
վայրկեան նոր կ'ստեղծուի . ծառերուն
բարձրութիւնը և նոցա ճիւղերուն մէկ
զմէկու հետ քրած գրկախառնութիւն-
ները , անհամար տեսակ թռչնոց ամու-

նաքաղցր դայլայլիկները , զեփեռին
տերեւներու մէջէն շրփշիւլով անցնիլը ,
առուակաց չերերալով հոսիլը և արե-
գական կենսատու շառաւիղներուն ճիւ-
ղերու մէջէն մէյմէկ քիչ միջոց գտնելով
այն տխուր և լռիկ անտառին մէջ հոս
և հոն ծածանելը արդարեւ ստորագրելն
ոչ բանաստեղծի մը և ոչ ալ պատկեր-
հանի գրչին գործն է :

Այնպիսի սքանչելի և միայնիկ ան-
տառի մը մէջ Սափինա և Լէօթօլտ նըս-
տան մէկգմէկու քով և շունչ առին .
շունչ առին այն և կեանք . վասն զի այս
առաջին անգամն էր որ նորա ազատ
միջոց , տեղ ու պատեհութիւն ունեցան
մէկգմէկու հետ ազատութեամբ տեսնը-
ւելու :

Նոյն օրը՝ նոյն ժամուն Պօլսոյ Թա-
ղերէն մէկուն — որուն անունը տալ
թող ներուի մեզ չի յայտնել — հնաշէն
տան մը մէջ քառասուն տարեկան մի-
ջակահասակ մարդ մը՝ ծխափայտն ձեռ-
քը բռնած մեծ ու փառաւոր սենեակի
մը մէջ կը շրջագայէր խորհրդաւոր դէմ-
քով մը և երբեմն երբեմն ոտքը գետինը
զարնելով կըսէր « Դեռ չեկաւ »

« Ժամը չորսը զարկաւ , սենեակին
դուռը բացուեցաւ ու ծերունի տիկին մը
ներս մտաւ , զոր մարդը տեսնելով մէ-
կէն հարցուց .

— Ինչ՞ ըրիր , տեսնիր , խօսեցնիր ,
տխուր կ'երևնաս .

— Տխուր . . . հարկաւ .

— Ինչո՞ւ .

— Ըստ որում , Սափինան իւր սի-
րականին հետ փախեր է առանց ծը-
նողացը զիտութեանը .

— Սափինան փախեր է իր սիրակա-
նին հետ . ինչ կըսես . այսպէս բան մը
կը յուսացուեր . . . ան անօրէն , անօ-
րէն , հասկցայ » պօռաց մարդը , ձեռքը
ճակտին զարկաւ և գունամափ նետուե-
ցաւ սենեակէն դուրս :

ԳԼՈՒԽ Բ .

Առանց բշտառութեան
երջանկութիւն չլինի :

Ամէն կարգէ , հասակէ ու սեռէ բազ-
մութիւն մը շոգենաւ նստած Պօլիս կիջ-
նային . անհոգ խուժանը ուր օրական
ապրուստին համար կը մտածէր . սա-
կայն շոգենաւին մէկ անկիւնը երկու
մարդ նստած՝ հետեւեալ խօսակցութեան
պարսպած էին .

— Ինչ՞ կըսես , իրաւ է ըսածդ :

— Սուտ ըսելու պարտաւոր չեմ , և
կատաղութենէս ինչ ընելիքս չեմ գիտեր :

— Ըսել է որ յոյսդ պարապը ելաւ ,

— Ատոր տարակոյս կայ . սակայն
կ'երդնում յանուն Աստուծոյ որ վրէժս
պիտի առնում .

— Ինչպէս .

— Ինչպէս . հռովմէական չէ մի .

— Լաւ .

— Այսօր ես ալ պիտի երթամ հռով-
մէական լինիմ :

— Ատով ինչ կը լինի .

— Ինչ՞ պիտի լինի , վրան մէկ իրա-
ւունքս ալ կ'աւելնայ .

— Լաւ . բայց մինչդեռ նա զբեզ չսի-
րեր .

— Ես սիրոյ հետ գործ չունիմ . նորա
հարստութեամբը ես պիտի ազատէի
խայտառակութենէ և անպատուութենէ
զիտես որ պատիւս վտանգի տակ է .

— Այն գիտեմ . դեռ երեկ կորուսիր
քսան հազար քօնաօլիտ .

— Միայն այդ գիտես . վաղուան հա-
մար յիսուն հազարի բաց հրաման տը-
ւած եմ .

— Շատ կը ցաւիմ վրադ . արդեօք
հռովմէական լինելով պիտի կրնաս յա-
ջողիլ .

— Մեծ յոյս ունիմ . . . Թէ որ չի յա-
ջողիմ , ծովին ջուրը կրնայ մաքրել զիս .

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՐԿԱՄԵԱՅ ԱՆՑԻՑ

ԿԱՄ

ԲԱՆԱԼԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ՄԵՔԵՆԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ

Վերոգրեալ անուամբ՝ նոր ու ամենա
կարևոր գիրք մը տարւոյս սկիզբն երե-
ւան ելաւ , աշխատասիրութեամբ՝ շնոր-
հափայլ և ազգասէր Յակոբոս վարդա-
պետի Զիլինկիրեան , նախկին աւագ
Թարգման Ս . ամրոտցի Երուսաղէմայ :

Թէ յիշեալ վարդապետին՝ և Թէ իւր
յօրինած գրքին նկատմամբ խոսելիքնիս
ուրիշ ժամանակի թողլով , առ այժմ մի-
այն իւր գրքին մէջէն հետեւեալ նամակը
կը հրատարակեմք՝ որ արդարեւ հետա-
գրգրութիւն շարժող բազմաթիւ նամակ-
ներէն մէկն է , և որ ամէն , Հայ եմ ,
ըսողներուն ուշադրութեանը արժանի է :

Առ ստիպագ Նիկողայոս յախտ ի Թեփիսաղ :

Ի 28 ապրիլ , 1822 . Ի Պէյօղլու Սարայը ժամը :

Ով սիրեցեալ մեր տիրացու Նիկողայոս (1)
Ձրէնկիրտան այս խայրէթը ունի՝ որ
բոլոր ազգերը և Թագաւորութիւնները

(1) Միեմէլամին եղբայրն է եղբր :

իր իշխանութեանը տակը անցունէ . և այս բանիս վրայ եօրմիշ կընէ իր միտքը :

Փօրթէս զօրքով Իսպանեայի Թագաւորի կողմանէ գնաց Ամերիկայ, Մեքսիքոնի երկիրը իրեն համար քարոզեց թէ ես մեծ Թագաւորի կողմանէ եկայ, որ իրաւունք ընեմ գրկելոց, և բռնակալներուն ձեռքէն ազատեմ նեղութիւն քաշողները . ասոր համար շատերը Մեքսիքոնցիներէն Թարաֆ եղան անոր, պաշար տուին, և տասն հազար հոգի ալ անոր զօրական եղան և միաբանութեամբ Մեքսիքոնի փառաւոր Թագաւորութիւնը տակն ու վրայ ըրին . ինչպէս կ'ըրէ մեր Աբբա Հ. Ստեփաննոսը աշխարհազրբութեան մէջ :

Ասանկ ըրաւ և Ինկիլիզի Հինտիստանի երկիրը, նոյն փառաւոր և բազմազանձ նապապները (հողը) քի իրենց նախնիքներէն մնացած էր, վար ըրին՝ վեր ըրին, ամմէնը իրենց ձեռքը անցուցին, հիմա Ինկիլիզներուն փարանով շատ տայ նէ այն նստած կըլլայ, և ան ալ անունով միայն, ամէն դատաստան և ամէն կառավարութիւն Ինկիլիզներուն ձեռքն է :

Հռովմայեցիք ալ առաջուց, որ Թագաւորութիւն ունէին, ասանկ կընէին, ինչպէս շատ ազգերու ըրեր են, մինչև Անատոլու ասկէր անցուցին և մեր ազգին ալ ըրին . Միհրդատին և Տիգրանին օրը, և ուրիշ ատեններ ալ, կէս մը խաբէութեամբ, և կէս մը ճէնկով, հիմայ ալ Հռովմայեցիք նոյն մարմնաւոր Թագաւորութիւնը ունին, լաքին չորս կողմի Թագաւորները վարպետ են, Թող չեն տար, որ դուրս տեղուանք իր իշխանութիւնը տարածէ, լաքին Բաբը՝ որ Հռովմայեցւոց Թագաւորն է՝ տես ինչ կ'ընէ, ասկէր կ'հանէ՝ ոչ Թօփով Թիւֆէնկով և սիլահով, այլ անունով հոգեւոր իշխանութեան միախօսեալներ փօլիթիքայով, որ բոլոր աշխարհ կերթան կերպ կերպ վարպետութիւններ կ'բանեցնեն :

Եւ որպէս զի այս բանս ալ աղէկ առաջ տանի Հայոց ազգին մէջ, և այս բտրեպաշտ ազգին մէջ իլիշկէն մը ձեռքը ունենայ, Հայու ազգին մէջէն պիտէզ մը մարդ գտեր է, և անոնց վանքեր տըւէր է, որ իրեն կեղծաւորութիւնը (ճիգ-վիթութիւնը) սորվին հոն, երթան ըսեն քի « Բաբը հաւատոյ զլուխ է, անոր չի հաւատացողը, քրիստոնեայ չէ . արքայութիւն չունի : »

Իշթէ մենք այս բանիս խայրէթ կընենք և այս ջանքս կը բանեցնենք : Պէլի գլուխնիս խալիախ կայ և Հայու լաթ կը հագնինք, լաքին շափխալը ֆրէնկէն տահա եվէլ այս բանիս մենք կ'յոգնինք . Գրքերու մէջ բան գրելով խելացիին բան կ'իմացնենք, և շատ բաներով աչք պօյամիշ կընենք : Որուն հետ տեսնուինք նէ, ամէն ճահտերնիս կ'բանեցնենք՝ որ վարախլը հապերնիս եռութութիւնը անել տան : Պզտիկին կըսենք քի՝ « Դուն մեծիդ ինչո՞ւ կուրօրէն պիտի հնազանդիս, ազատ մարդ մըն ես . » անով կ'զրգուենք, ան ալ՝ վայ կըսէ, ասոնք ինչ աղէկ մարդիկ են, որ մեզի ազատութիւն կ'խոստանան, կուզան Թապալայ Թէսլիմ կըլլան :

Ասանկով ինչ ժողովուրդներ որսացեր ենք, ինչ փոքրաւորներ վարդապետներուն քովէն հաներ ենք, և ինչ վարդապետներ Եպիսկոպոսին և Պատրիարքին իշխանութեան տակէն հաներ ենք, շատ մարդիկ՝ որ կանոն (պահք) բռնել չեն ուզեր, խօյացուցեր ենք, շատին բնութեանը կէօրէ՝ մեղքերուն կերպ կերպ հիլլէի շէրիով ազատութիւն տուէր ենք, ասանկով մեր ազգէն որչափ մարդիկ Թրէնկի Թապի ենք ըրեր, ինչ տներ ենք կործանէր. ինչ մարդիկներու գլուխ ենք կէրեր նէ, ամենուն պէլի է, լաքին մօտ օրերս եղածներէն քանի մը բան պատմեմ տէ լսէ :

Տիւգեանց օրերը միաբանութեան վէճերը մենք հանեցինք քի գօլէջցւոց գըլխուն զառնենք Պատրիարքին Թօփուզը և մենք ըսուինք տէի, որուն համար երկու երևելի սառաֆներ քշել տուինք, մենք տներուն քէօշէն նստանք զէֆք սէֆա ըրինք :

Մենք ըսուինք տէի, մտանք Տիւգեանց միտքը փոհփոհով մեծցուցինք, Հռովմայ մարդ խրկել տուինք, շատ խարճէ հանեցինք, ամէնը անոնց տիւշման ըրինք, Թախ որ՝ այն երևելի տունը սօյով սօփով միւնմիւհալ ըրինք . ան ատենը մենք ալ տեսանք որ մեզի վտանգ կայ . վարպետութիւն մըն ալ հոն բանեցուցինք քի՝ վտանգէ ազատինք ինկանք Հայոց ազգին գոգը, Թարաֆիլի փէյտահ ըրինք անոնց մեծերէն, խաբեցինք զանոնք փօլիթիքայով քի մեր ճահտը ուղղափառութեան համար է, ճշմարտութիւնը կ'խնդրենք և ոչ ուրիշ բան, անոնք ալ (հաւատացին) իրենց ուղղափառ հաւատքը Հրաշք սիրոյ

գրքով հրատարակեցին, որ եւտքը հրաւէր սիրոյն հրաւէր սրոյ եղաւ ,

Պէլի մենք սիւրկիւնէն ազատեցանք Հայոց ձեռքովը և Քաթթօլիկներուն մէջը ապահով չէինք նէ՝ ան ատենը Հայոց մէջը սէրէ սէրփէ ժուր կուգայինք, մինչեւ Ղալաթիայի Ժամը մեզի պիտոր տային, որ հոն նստէինք, մենք չուզեցինք . զիրա ազգին մէջը մէկ վէլվէլէ մը ձգեցինք, զիտէինք որ օր մը չէ օր մը ծայր մը պիտի տայ, Ղալաթիա արան չերթանք տէի, Օրթագեղ մէթերիզ ըրինք մեզի : Ամիրայից տուները զէֆքերնուս մէիլ եղած էինք, ամմա ազգը կ'չարթուի եղեր, մեզի ինչ, զէրէ Հռովմայու Բաբէն ան, մինչև էն պզտի բաբական կարգաւորնիս ասանկ կընէ, կրակը կ'ձգէ ժողովրդոց մէջը, իրար կանցնէ, կախել . կոտորել, մեռցնել կուտայ, ինքը կ'փախչի զէֆքերնին կ'հանէ հեռուէն, սողրա օրթան կելլենք կ'մխիթարենք քի, ուղղափառ հաւատքի համար պէտք է որ արուն Թափէք, առջի քրիստոնեաներն ալ ասանկ են ըրեր : Շաշսըն ժողովուրդը մեզի չըսեր քի, ճանըմ վերապատուտելիներ՝ առաքեալներն ալ արուն Թափեցին . դուք ինչո՞ւ անոնց չէք նմանիր, չէն ըսէր քի Հռովմայ, բոլոր կարտինալները, Բաբը պիլէ մինչև պօղազին զէֆք սէֆայի մէջ տալմիշ եղեր են, մենք ինչո՞ւ անոնց ուղուրին էշ նահատակ կըլլանք :

Արդ Հայոց մէջէն պազին քըշվէլէն՝ պազին մեռնելէն ետեւ, շատերը իմացան մեր սէպէպով ըլլալը, մեզնէ պաղեցան . տուիկնիս ավրըվեցաւ հոն, Պատրիարքը ուզեց որ խուցը մեզի խօթէ . և տանը քէօշէլէն տէտիրկին ընէ մեզի, պաշայեցինք տէնկսիզ տէնկսիզ խօսիլ, ճշմարտութիւնը ասանկ պէտք է ըսելով, որպէս զի մեզի վնաստեն տէ, իրաւունքով Քաթթօլիկի Թարաֆը գանք . զէրէ ան ատենը Քաթթօլիկի Թարաֆը ապահով եղաւ խայրի : Անցանք հոս . Քօլէջցիք մեզի նեղութեան մէջ դրին . Ժամանակ մը քահանայազործութենէ դադրեցուցին, ետքը ծածուկ Պատարազի իզին ըրին, ետքը յայտնին, էն ետքը խոստովանանք ընելու :

Շարունակելի .

Կը լսեմք Թէ բանտարանաց զիրեր պիտի կարգացունենք եղեր, եկեղեցիներուն մէջ Պատրիարքին ազգային երկամեայ անցից անուն նոր հրատարակած գրքին դէմ, որ ժողովուրդը կարող չըլլայ զայն կարդալու, ըստ ասից Զամուրճեան և ըստ որոշման Կրօնական ժողովոյն :

Ե Ս Թ Ե Ր

Ե Ղ Ե Ր Ե Ր Գ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

(Շարունակութիւն, 3-րդ թիւ 3.)

Լաւ մը սրտին հրճուանքը և սէրն յայտնելու մտօք
 Նախարարաց բոլորն ալ լեցուց ընտիր պարգևօք
 Իր բոլոր սահմանաց մէջ, երախտիք ընտիր բարեաց
 Հրամցուցին մարդիկը ի հարստանիս իշխանաց :
 Բաբէ, մինչ այս խնջոյից օրերը դեռ կըլլային
 Պատկանաբար ու վիշտըս որչափ զաղտնեաց մէջ էին . . .
 Եսթերը, կըսէի ես իս . Եսթերը ծիրանագգեաց
 Աշխարհքին կէսը ձեռքին տակն է թէ և նըւաճուած .
 Ահ, Սաղիմայ բերդերը զաղձնաւոր խոտով ծածկած
 Սիօնն է որչ զազանաց և զազիր զեռնոց չարաց . . .
 Իր տաճարին սրբատաշ բարերը չորս դին ցրուած ,
 Եւ Իսրայէլին Աստուծոյ տօներու երգն է դադրած . . . :

ԷԼԻԶԵ

Դուն բու սրտիդ վիշտերը չի յայտնեցիր արքային :

ԵՍԹԵՐ

Ոչ, ոչ մինչև աս օրըս իմ ինչ ըլլալըս չիտէ ինք :
 Զիս այս վիճակը բերողը ասոր ձեռքով երկինքն է
 Որ զաղտնիքիս պատճառաւ դեռ իմ լեզուս կը կապէ :

ԷԼԻԶԵ

Մուրճքսը. էհ, կրնայ որ այդ տեղուանքը մօտենայ :

ԵՍԹԵՐ

Ինծի ընելու օգուտներ ճարտար մտօք կը խոկայ :
 Հեռուէն հարցուցածիս խելքով կուտար պատասխան
 Մինչև ինձ գալու խօսքեր հազար անցքեր կը գտնան .
 Հայր մը այսչափ իր զաւկին վրայ խնամք չունենար :
 Երբեմն զաղտնի խորհուրդներ ինձ կանխաւ իմաց կուտար .
 Ես արքային մեծ եղեռ զործերը շուտ յայտնեցի ,
 Զոր նիւթեցին այն երկու ապախտ ծառայք արքունի :
 Մակայն այս իմ ունեցած ազգիս վրայ սէրս ի հնուց
 Սիօնին աղջիկներով այս մեծ պալատը լեցուց .
 Մատղաշ փափկիկ ծաղիկներ բաղդին հովէն կը յուզին ,
 Երկնից ներքէն ինձ նման օտար տեղեր կը բըշուին :
 Պիղծ, ամբարիշտ մարդոցմէ զատ տեղ մը ես հեռաւոր
 Սկսեցի ուսմունքըս և իմ պէտքերս հոգևոր .
 Եւ այն տեղի պսակին պերճութենէն ետ փախայ ,
 Ունայն փառքէն զգուշելով ես զիս փնտրուել սկսայ .
 Աստուծոյ ոտքին տակը զացի ինկայ խոնարհել ,
 Եւ զիս մոռցուներուս համը զուարճառիթ համա առնել :
 Բայց իմ ազգս իր ցեղովը բոլոր պարսկաց մէջ կը պահեմ :
 Հարկ է՝ զանոնք որ կանչեմ Եկէք, եկէք աղջիկներ
 Երբեմն իմ գերութեանս ատենն էիք ինձ ընկեր .
 Նոյն ծերունի Յակոբին մատաղ ծնունդ զաւակներ :

ՏԵՍԱՐԱՆ Բ.

ԵՍԹԵՐ, ԷԼԻԶԵ, ԵՐԳՈՂՆԵՐ

Իսրայէլացի մանկունի մը քաւորնին ետեւէն կ'երգէ.

Գոյր իմ, որուն ձայնն է այն, որ ահա մեզ կը կանչէ :

ՈՐԻՔՇ ՕՐԻՈՐԳ ՄԸ

Ես կը նանչնամ այն անոյշ ձայնը, Թագուհւոյն ձայնն է :

ԵՐԿՈՒԻՆ ԱԼ

Վազենք, իմ քորք, ամենա ալ, Թագուհին մեզ կը կանչէ :
 Երթանք, իր առջին կայնինք, նայինք, հրամանն ինչ է :

ԲՈՂՈՐ ԵՐԳՈՂՆԵՐՈՒՆ ԴԱՍԸ

Թագուհին մեզ կը կանչէ .

Նայինք հրամանն ինչ է :

ԷԼԻԶԵ

Ով երկինք, ինչ գեղեցիկ մանկունեաց գունդ մեղուաց պէս
 Իմ աչքիս որչափ չքնաղ կերևալ քաղցրը ի տես . . . :
 Սիրուն համեստ են՝ իրենց դէմքէն շնորհք կը շողան . . .
 Դուք սրբասէր ազգի մը յոյս էք չքնաղ փրկութեան :
 Զեր անբիծ հեծեծանքը մինչև յերկինս անկուպար . . .
 Կեղևն ի հոտանուշից խունկի նման դիւրավառ . . .
 Որով Աստուած հաշտ է ձեզ քաղցր ի ժպիտ գթութեան . . .

ԵՍԹԵՐ

Երգեցէք, իմ աղջիկներս, մեզի այն երգն օրհնութեան .
 Ինչպէս շատ հեղ ձեր ձայնը կը խառնուէր լացիս հետ
 Տխուր Սիօնին՝ վրայ վշտօք լեցուած բազմադէտ :

ԻՄՐԱՅԵԼԱՅԻ ՕՐԻՈՐԳ ՄԸ (միմակ կ'երգէ)

Ով՛ դու Սիօն ողբալի, հըր է փառքըդ ինչ եղար :
 Բոլոր աշխարհ կըզմայլեր շքեղութեանդ վրայ .
 Փոշի դարձար դարձար դուն հիմայ . . . վսեմութեանդ տես ահա
 Բան չը մնաց մեզի, այլ յիշել զքեզ վշտահար :
 Դուն երբեմն, ո՛ր Սիօն, մինչև յերկինս բարձրացար
 Անշրբացեալ ի գեղոյ՝ մինչև ի դժողըս ինչար .

Կրնամ հապա լուռ կենար ,

Քանի ցաւալի անցքըդ երգերուս մէջ կը սգայ . . .

Զոր մինչև յետին շունչըս մօռնալ բնաւ չը կըցայ . . .

ԲՈՂՈՐ ԵՐԳՈՂՆԵՐՈՒՆ

Ով՛ եզերք Յորդանու, ով՛ դաշտք երկնից ցանկալի
 Սրբավայր լերինք յուռթի հովիտներ
 Հարիւր հրաշքով լեցուած սուրբ տեղեր . . .
 Մեր հարց տասն երկու քաղքէն մրգաբեր
 Միշտ մենք վրդնտուած մաննք սգալի :

ԻՄՐԱՅԵԼԱՅԻ ՕՐԻՈՐԳ ՄԸ (միմակ)

Տեսնում պիտի, ո՛ր Սիօն, բարձր բերդերդ նորոգուած
 Եւ աշտարակներդ հրաշակերտ շինուածով
 Երբ՝ տեսնամ գունդ մանկանց
 Ամեն կողմէն վազելով տօնել հանդէսդ երգելով :

ԲՈՂՈՐ ԵՐԳՈՂՆԵՐՈՒՆ

Ով՛ եզերք Յորդանանու, ով՛ դաշտք երկնից ցանկալի
 Սրբավայր լերինք, յուռթի հովիտներ .
 Հարիւր հրաշքով լեցուն սուրբ տեղեր . . .
 Մեր հարց տասներկու քաղքէն բարեբեր
 Միշտ մենք վրդնտուած մաննք սգալի :

Շարունակելի

Խմբագիր-Տնօրէն

Ա. ՀԱՅԿՈՒՆԻ

ՏԳՍԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԱՄԵԱՆ

Ուզուն-չաւի փողոց, Շէրիճ - փառա - խան Թ. 13

